

KAMU PİYASANIN PAYANDASI

Banu Salman

banu.salman@emo.org.tr

Resmi Gazete'de 21 Haziran 2007 tarihinde yayımlanan Bakanlar Kurulu kararıyla, DPT tarafından hazırlanan 2008-2010 dönemine ilişkin Orta Vadeli Program açıklandı. Programın, bilişim, iletişim, Ar-Ge, mühendislik ve teknik müşavirlik hizmetleri alanlarının bütünüyle "özel sektöre endekslendiği" görülüyor. Programda hedeflerin nasıl gerçekleştirileceği ortaya konulmadığı gibi kağıt üzerinde kalacak "genel geçer" ifadelerin yoğunluğu dikkat çekiyor. Programın temel ekonomik büyüklüklerine bakıldığında da ortaya konulan hedeflerin gerçekleştirilmesi olanaklı görülüyor.

3 Yıllık Orta Vadeli Program'da, "Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi" bölümü özel sektör tanımlı olarak

ortaya konuluyor. Bilim ve teknoloji politikasının amacı da programda şöyle ifade ediliyor:

"Bilim ve teknoloji politikasının temel amacı, bilim ve teknolojiye yetkinleşmek ve bu yetkinliği ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürmek üzere özellikle özel sektörün yenilik yeteneğini artırmaktır."

"Özel kesimin Ar-Ge kapasitesi ve talebini artırmasının desteklenmesi, özel kesim ile üniversiteler ve araştırma kurumları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik desteklerin artırılması, üniversite ve araştırma kurumlarının 'piyasa talebi' doğrultusunda yönlendirilmesi" hedefleniyor. Araştırmacı insan gücü kaynağının nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesinden söz edilirken, özel sektörde araştırmacı

istihdamının teşviki öngörülüyor. Ar-Ge ve Yenilikçilik bölümünde kamu kurumlarına yönelik tek politika şu şekilde ifade ediliyor:

"Kamu kurumlarındaki sorun ve ihtiyaçların Ar-Ge yoluyla giderilmesine yönelik destekler sağlanacak ve kamu tedarik sistemi Ar-Ge çalışmalarını ve yerli teknoloji geliştirilmesini teşvik eden bir yapıya kavuşacaktır."

Teknolojik Gelişimde Savunma Sanayine Bel Bağlanıyor

Bilim ve teknoloji alanında kurumlar arası işbirliğini ve özel kesimin istem içindeki etkinliğini artırmak üzere "ulusal yenilik sistemi" oluşturulmasından

söz edilen programda, bilim ve teknoloji alanında uygulanan politikaların ve destek mekanizmalarının izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik bir sistem kurulması da öngörülmüyor. Teknoloji transfer merkezlerinin kurulmasına yönelik çalışmaların başlatılacağı belirtilirken, bilim, teknoloji ve yenilik alanlarında toplumsal farkındalığın artırılması, AB başta olmak üzere Ar-Ge alanında yetkinleşmiş ülkeler ve bu alanda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin artırılması hedefleniyor. Tüm bu hedeflere ilişkin somut veri ve koşullar sunulmazken, Ar-Ge ve yenilikçilik konusunda savunma sanayine bel bağlandığı ortaya çıkıyor:

“Savunma sanayinin yurtdışı bağımlılığını azaltmaya yönelik Ar-Ge destekleri artırılabilecek, savunma sektörü için geliştirilen teknolojilerin diğer sektörlerle, üniversitelere, araştırma kuruluşlarına ve KOBİ'lere aktarılması sağlanacaktır.”

Bilgi ve İletişimde Hedef Yaygınlaştırma

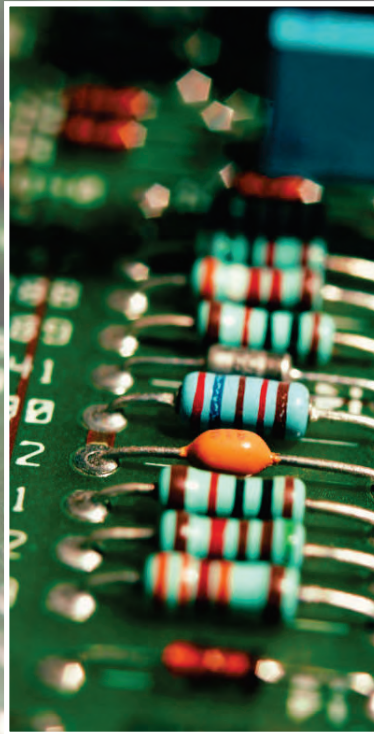
Bilgi ve iletişim teknolojilerini geliştirmek değil, yaygınlaştırmak temelinde ele alan programda, “Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın ve etkin kullanılmasıyla bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin hızlandırılması ve bu yolla ülkemizin refah düzeyinin artırılmasına katkı sağlanması temel amaçtır” deniliyor. “Rekabetçi” bakışın damgasını vurduğu “Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması” bölümünde, hedefler şöyle sıralanıyor:

“Elektronik haberleşme sektöründe alternatif altyapı ve hizmetlerin sunumuna önem verilerek sektör daha rekabetçi hale getirilecektir. Sektörde etkin rekabet ortamının tesis edilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan hukuki düzenlemeler yapılacak, mevcut düzenlemelerin ise zamanında ve etkin bir biçimde uygulanması sağlanacaktır.”

Başta geniş bant erişim olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim imkanlarının artırılması sağlanacaktır.

Posta sektörü hız, kalite, güvenilirlik ve erişebilirlik esasları ve AB düzenlemeleri paralelinde rekabetçi bir anlayışla yeniden yapılandırılacaktır.”

Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle telekomünikasyon piyasası tamamen özel sektöre bırakılmış olmasının üzerinden 1.5 yılı aşkın bir zaman geçmişken, devlet politikası olarak 2008-2010 yılları için “sektörde etkin rekabet ortamı tesis edilmesinden ve bunun için hukuki düzenlemeler yapılmasının hedeflenmesi” bir çelişki olarak değerlendirilebilir.

Dini içerikli yayınların artışı ve kadrolaşma hareketleri nedeniyle Türkiye'de kamu yayıncılığının temsilcisi olan TRT ile ilgili yoğun tartışmaların yaşandığı AKP Hükümeti döneminde açıklanan 3 yıllık program hedefinde kamu yayıncılığına ilişkin ortaya konulan hedef de başka bir çelişkiyi oluşturuyor:

“Kamu hizmeti yayıncılığı, teknolojiadaki gelişmeler de dikkate alınarak geliştirilecek, toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak bir içerik ve sağlıklı bir mali yapıya kavuşturulacaktır.”

Yazılım ve Hizmetlerde Bölgesel Oyuncu Olma Hedefi

“Bilgi Teknolojileri Hizmetleri” başlığı altında ayrı bir bölüme yer verilen programda, Türkiye'nin bilgi teknolojileri sektörünün “yazılım ve hizmetler alanında bölgesel bir oyuncu olarak konumlandırılması” amacı yer alıyor. Ancak bu amacı karşılayamayacak biçimde, hedefler, “sektörün rekabet gücünün artırılması, ihracata yönlendirilmesi ve kalite düzeyinin artırılması, hukuki ve kurumsal düzenlemelerin tamamlanması” olarak ifade ediliyor.

Programın “İnşaat, Mühendislik-Mimarlık, Teknik Müşavirlik ve Müteahhithlik Hizmetleri” başlıklı bölümünde temel amaç “Hizmet kalitesini, beşeri ve fiziki sermayeyi geliştirmek ve böylece ülkenin ekonomik ve sosyal gereksinimlerine uygun, çağdaş teknoloji ve uluslararası kurallarla uyumlu, çevreye duyarlı bir şekilde sektördeki katma değeri, döviz girdisini ve istihdamı artırmak” olarak belirtiliyor. Bu çerçevede ortaya konulan “genel geçer” kabul edilebilecek hedefler de şöyle açıklanıyor:

“Firmaların finansmana erişimi kolaylaştırılacaktır.

Sektörde istihdam edilen işgücü kalitesi artırılabilecektir.

Teknik müşavirlik ve müteahhithlik hizmetlerinin uluslararası standartlara uygun kalitede ve güvenli olarak verilmesi sağlanacaktır.”